

Joan Nunes, director del LIGIT

10/2008 - **Telecomunicacions, Electrònica i Informàtica.**

"Amb els Sistemes d'Informació Geogràfica actuals gairebé tot es pot ubicar. Hem viscut una veritable revolució"

Joan Nunes, director del Laboratori d'Informació Geogràfica i Teledetecció de la UAB, ens ha rebut amb motiu de la celebració dels 21 anys de vida del LIGIT. Un laboratori que va començar com a recurs del Departament de Geografia i que, avui dia, ha esdevingut un fort servei de suport a la recerca i de formació professional. Per celebrar l'èxit d'aquest projecte han organitzat una setmana de portes obertes amb debats, exposicions i tallers gratuïts d'aprenentatge. A més a més, han rebut la visita de Roger Tomlinson, el pare dels Sistemes d'Informació Geogràfica (SIG), i base tecnològica del LIGIT. Amb ell han debatut els interrogants sobre el futur de la informació geoespacial.

Periodista i doctor en Geografia, és director, des de la seva creació l'any 1987, del Laboratori d'Informació Geogràfica i de Teledetecció (LIGIT) de la Universitat Autònoma de Barcelona. Després de diverses estades a universitats i centres de recerca estrangers (University of Durham, UK; State University of New York at Buffalo, EUA; Rijksuniversiteit te Utrecht, Holanda i GIP RECLUS, Montpellier), actualment lidera algunes línies de recerca al voltant de la informació geogràfica. D'entre les més actuals estan les aplicacions dels SIG a Internet i l'anàlisi i gestió d'espais naturals. Camps dels quals ha publicat diversos articles i participat en nombrosos projectes i contractes de recerca i desenvolupament. Aquest any, Nunes celebra amb tot el seu equip el 21è aniversari del LIGIT, i per fer-ho han organitzat un seguit d'activitats interactives, totes elles encapçalades per la visita de Roger Tomlinson, pare dels Sistemes d'Informació Geogràfica (SIG).

Joan Nunes

En què es basen les tecnologies amb les que treballen?

La idea dels Sistemes d'Informació Geogràfica (SIG) és bastant simple: deixar de tractar el mapa com una imatge o com un gràfic, i emmagatzemar la informació necessària per dibuixar-lo en una base de dades. Per fer-ho, treballem amb geometria, la qual duu associada la informació temàtica corresponent al fenomen que ella representa. D'aquesta manera, a nivell visual podem generar molts mapes diferents amb la mateixa informació. A nivell analític, en el moment que enregistres les dades geomètriques, pots operar amb elles, fer l'anàlisi. Això ha obert una possibilitat de treball que abans era impensable per procediments manuals. Aquesta ha estat la gran revolució.

En quina mesura es pot aplicar aquesta revolució dels SIG en la vida diària de la gent?

Ara ja disposem de molta informació georeferenciada. Això vol dir que gairebé tot es pot ubicar, i fer incomputables aplicacions: a protecció civil, en sistemes d'emergència, planificació del territori, conservació de la natura... En els últims 5 anys, des que s'ha generalitzat Internet com a eina, l'èmfasi ara està en donar serveis al gran públic, és a dir, satisfer una pregunta més que donar dades i ensenyar a utilitzar-les. Per als científics això últim continuarà sent l'important, però la societat és la que realment mana, i el que utilitza són els serveis.

Introdueixi'ns una mica en el dia a dia del LIGIT. Quin paper juga dins de la comunitat científica de la UAB?

Des del LIGIT, oferim, sobretot, coneixement i assessorament. Un cop es van simplificar les tecnologies i abaratir els costos, qui més qui menys s'ha equipat. En canvi, el que moltes vegades no es té és el coneixement acumulat de l'experiència d'anys, és a dir, el coneixement avançant de les tecnologies. D'altra banda, també oferim formació i serveis més utilitaris com és ara escanejat i impressions de gran format.

I en aquesta doble funcionalitat, es pot parlar d'una convivència fàcil entre els dos vessants?

Sí, totalment. Perquè quan algú et planteja necessitats i li pots oferir respostes és molt satisfactori. Potser en altres aspectes hauríem de millorar la cultura de la informació espacial del món, però això és una situació que arrossega dificultats ja des dels nivells educatius de secundària. Realment la cultura gràfica és més baixa del que ens agradaria...

Podríem dir, doncs, que la manca d'una cultura geogràfica és una realitat?

Actualment potser no tant. A través d'Internet i amb el sorgiment de recursos gratuïts, com ara Google Maps i tots els projectes que s'han desenvolupat de caire col·laboratiu al voltant d'aquestes eines de codi obert, ha sorgit un concepte nou: el mapa com a plataforma. Passem d'un element d'anàlisi, al mapa com a plataforma a l'abast de les persones, que troben uns usos que no havíem previst. I és d'aquí precisament d'on sorgeix una nova culturització.

I què opina dels grups que consideren que la vostra tecnologia, els SIG, són un Sistema de Ingerència Geogràfica?

Està clar que es tracten de pors anticipades! La tecnologia esta aquí i no té marxa enrera. La informació implica coneixement i també control, però una cosa és el control de la informació, i una altra, el de les persones. No tenen perquè estar relacionades.

El LIGIT va sorgir com un laboratori per cobrir les necessitats del Departament de Geografia. Quines eren doncs les necessitats al 1987 i quines són les d'ara? Han canviat molt ?

Al 1987 ens centràvem sobretot en l'anàlisi i la presentació. Ara, més aviat ens interessa gestionar la informació i oferir serveis on poder fer visible la nostra feina de cara a l'exterior. Si no ho fas, no existeixes. Això es reflecteix a molts departaments, com ara el de Filologia Catalana, que ha creat al seu web un atlas d'entonació del català, i després de l'occità. Aquest és, per tant, un exemple molt clar de l'ús d'un servei de mapes dinàmic.

Què va suposar quan, a l'any 1994, el LIGIT s'estableix com a centre de recerca i de formació especialitzada?

D'entrada, una realització personal perquè era allò el que havíem estat buscant. Volíem ser un servei més que no pas un centre de recerca en si. Però, d'una altra banda, se'ns va presentar un enorme repte: el de poder ser una referència en aquest camp. Ho hem aconseguit i, per això, ara celebrem els 21 anys.

I què es vol destacar d'aquests 21 anys?

Tres coses. Primer, l'entusiasme de tota la gent que ha participat, que ha estat molta. Després crec que hem estat capaços de reciclar-nos amb rapidesa, i respondre a la nostra demanda en tot moment. I per últim, el nostre paper en la transferència tecnològica. El fet de fer-ho des de la universitat i amb una perspectiva científica, però generalment no comercial, ha fet que moltes vegades el resultat hagi estat molt gratificant.

I ara, amb aquesta nova infraestructura que estrenen, m'imagino que tot és més senzil...

Per descomptat. No hi ha com millorar les condicions de treball per treballar més i millor. És molt important fer visibles, per nosaltres mateixos, el nivell que hem assolit en realització i qualitat, que de l'altra manera era més difícil de veure.

També s'ha cooperat internacionalment impartint cursos a Namíbia i a Veneçuela. Què ha representat per vosaltres aquesta experiència?

Hem assolit un enriquiment personal molt gran. Adaptar-te a uns mitjans que no corresponen amb la realitat d'aquí, et fa tocar de peus a terra des del punt de vista social i tècnic, perquè comproves com es poden aconseguir les coses amb sistemes no sempre tan sofisticats. Sense obviar, és clar, com n'és de gratificant veure com la transferència tecnològica que portes pot redundar en una millora de les condicions del país.

Per acabar, amb la visita de Roger Tomlinson i els debats que s'han organitzat, quin futur es planteja per la informació geoespacial? Quin serà el pas següent?

Volem transmetre interrogants, perquè en aquest moment ens trobem amb la cultura corporativa de les organitzacions, que posa les dades en mans de la societat. Però cada cop té més presència una nova dinàmica: la Neogeografia. Es basa en el crowdsourcing, és a dir, que sigui la ciutadania qui generi la informació. Dos mons que es troben l'un davant de l'altre. I clar... Sorgeixen preguntes. Cap a on tirem? Fins ara, nosaltres hem desenvolupat una activitat de consultoria professional, però seria bo començar a desenvolupar tot el potencial del vessant participatiu. A nivell explícit aquest és el nou repte del LIGIT.

Entrevista i fotografia: Dímpel Soto Corral

Universitat Autònoma de Barcelona